

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din, za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din; za ino-
zemstvo: 210 din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

tevilka 5.

Casopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

uredništvo in upravnništvo
je v Ljubljani v Gregorči-
čevi ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošti, hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak ponedeljek,
sreda in petek

Ljubljana, ponedeljek 10. januarja 1938

Cena posamezni
številki din 1.50

Napad „Narodnega blagostanja“

Čeprav stanovske organizacije trgovcev in obrtnikov še niso dosegle odprave vseh davčnih privilegijev, ki jih uživajo pri nas tuje delniške družbe, pa se argumentom trgovcev in obrtnikov proti tem privilegijem ne more popolnoma upirati finančno ministrstvo. Tako tudi opažamo, da morajo tuje družbe plačevati vedno večje davke in jih bodo morale po vsej verjetnosti v bodočnosti plačevati še večje, da bodo njih privilegiji vedno manjši in da bodo polagoma izenačene z domačimi. A tudi boj proti veleblagovnicam je dokazal, da so stanovske organizacije trgovcev in obrtnikov sila, ki v naši javnosti nekaj pomeni in da bodo tudi veleblagovnice na vse zadnje izgubile bitko, če bodo trgovci in obrtniki še nadalje krepko delali za svoje stanovske in strokovne organizacije.

Vse to so seveda tudi spoznale tuje delniške družbe in zato so naperile svoj ogenj na stanovske in strokovne organizacije trgovcev in obrtnikov. Seveda pa ne proti stanovskim organizacijam kot takšnim, temveč le proti oni določbi obrtnega zakona, ki predpisuje, da so vse te organizacije obvezne, da mora vsak, kdor truje, biti včlanjen v trgovskem združenju in vsak, kdor opravlja obrtniški obrat v obrtniškem združenju. Samo proti obveznosti teh organizacij so, ker se s tem ustvarja stanovska fronta, ki pa da je za celoto nevarna.

To stališče tujih družb prav dobro razumemo. Če ne bi bila trgovska in obrtniška združenja obvezna, bi bila tudi njih moč manjša in potem se ne bi mogla boriti za stanovske interese trgovcev in obrtnikov v tej meri kakor danes. Potem pa tudi ne bi bila tako nevarna tujim družbam in tujemu velekapitalu. Zlomiti moč stanovskih organizacij trgovcev in obrtnikov, to je osnovni cilj kampanje proti obveznosti združenj, ker so pač tuje družbe trdno prepričane, da bi število članstva združenj takoj silno padlo, kakor hitro ne bi bila ta več obvezna. Če pa je članstvo združenj nizko, potem so tudi njih sredstva omejena, potem bo borba proti njim lahka. Tako računa hladni tuji kapital, ki je začel zato ofenzivo proti obveznosti združenj.

Prvo atako proti obveznosti združenj pa je priobčilo »Narodno blagostanje« v svoji zadnji številki, in sicer pod naslovom »Nevarnost stanovskih front kot posledica obveznega združevanja kapitalistov«.

Mi se ne čudimo, da je izšel prvi napad na obveznost članstva pri trgovskih in obrtniških združenjih baš v »Narodnem blagostanju«. Saj še vemo, da je »Narodno blagostanje« tisto, ki dosledno zagovarja Bato in »Ta-To« in ki tudi prav nič ne prikriva svojega nerazpoloženja proti trgovstvu. Sicer pa ni za »Narodno blagostanje« nič novega, da je proti obveznosti članstva pri trgovskih in obrtniških združenjih, ker je že leta 1936. zavihtelo svoje slabotno kopje za ta cilj. Zato je le v slogu »Narodnega blagostanja«, če se tudi tu ujema z interesi tujega velekapitala. Bilo bi vsekakor od nas napačno, če te skladnosti ne bi tudi tu ugotovili.

Obveznost članstva pri trgovskih in obrtniških združenjih pa je tako zelo utemeljena in tako naravna, da se ji ne bi mogel več upirati zakonodavec, da pa je še težje nastopiti proti njej z resnimi razlogi. To se tudi na članku »Narodnega blagostanja« silno jasno vidi, ker iz vsega članka veje eno samo velikansko nerazumevanje in nepojmovanje boja za obveznost združenj in za pomen stanovskih organizacij. To nepojmovanje vsega vprašanja je tako zelo veliko, da človeka kar preseneča in da bi človek moral priti do prepričanja, da je napisalo »Narodno blagostanje« ta članek proti svojem bolj-šemu prepričanju. Kako bi sicer mogel kdo razumeti glavni argument »Narodnega blagostanja« da obvezna združenja izpodkopavajo politične stranke! Kako

neki? Pri nobenih volitvah se obvezna združenja ne udeležujejo in volitve so za politično stranko glavno. V nobeno politično vprašanje se ne mešajo združenja, temveč vedno zagovarjajo le pravilno reševanje gospodarskih vprašanj, ki so do neke mere sicer res tudi politična vprašanja. Da so združenja glede političnih strank čisto dezinteresirana, se vidi tudi na tem, da so v upravah združenj tako pristaši enega ko drugega političnega tabora, a kljub temu eni ko drugi zvesto delajo za napredek združenj. S čim torej in na kak način naj bi združenja izpodkopavala politične stranke, ko pa z njimi sploh nikjer ne konkurirajo? In na takšni gorostasni trditvi sloni ves napad »Narodnega blagostanja«!

A tudi to gorostasnost razume-

mo. Kajti v njej je bil tih apel na stranke, naj vendar napravijo obveznosti trgovskih združenj konec, kajti združenja vendar izpodkopavajo temelje političnih strank! A tuje družbe teh temeljev ne izpodkopavajo, je pozabilo dostaviti »Narodno blagostanje«, da bi bil njegov dokaz komplet!

Tako pa smo morali mi dokaz »Narodnega blagostanja« izpopolniti, ker šele sedaj je čisto jasno, zakaj je proti obveznemu članstvu pri združenjih »Narodno blagostanje«, v katerem poleg Drž. hip. banke redno inserirajo le Bata, Standard Vacuum, Anglo-Čehoslovaška banka in »Der. öster. Volkswirt«.

Zato ponavljamo, da se ne čudimo, če prihaja prvi napad proti obveznosti združenj baš od »Narodnega blagostanja«.

Rojstni dan kraljice Marije

V nedeljo je proslavil jugoslovanski narod rojstni dan Nj. Vel. kraljice Marije. Že takoj po svojem prihodu je znala kraljica Marija pridobiti si srca jugoslovanskega naroda, velika marsejska tragedija pa je njo neločljivo zvezala z jugoslovanskim narodom.

A naš narod ljubi svojo kraljico tudi kot vzorno mater in kot plemenito ženo, ki je vedno na čelu vsake akcije v korist bližnjega. Njena skrb za vdove in matere v stiski, njena ljubezen za otroke, sirote in bolnike je vedno znova množila ljubezen naroda do svoje kraljice. Zato je njen rojstni dan za vedno praznik za ves naš narod.

Naj živi Nj. Vel. kraljica Marija, vzor jugoslovanske žene!

krize, kakršna je nastala pred 8 leti, ki pa nam vseeno nalagajo dolžnost, da z največjo pazljivostjo opazujemo nadaljnji razvoj položaja ter da pravočasno izdamo ukrepe, ki bi bili potrebni.«

Občni zbor Konzorcija »Trgovskega lista«

bo 24. januarja 1938 ob 10. uri dopoldne v dvorani »Trgovskega doma« z naslednjim dnevnim redom:

1. Poročilo načelnika.
2. Poročilo o bilančnem zaključku.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Odobritev letnega računskega zaključka in sklepanje o razrešnici.
5. Volitve načelstva in nadzorstva.
6. Proračun za leto 1938.
7. Samostojni predlogi.
8. Slučajnosti.

NAČELSTVO.

Vprašanje delavskih stanovanj v Ljubljani

Ze večkrat smo opozorili v svojem listu, kako nujno potrebno bi bilo, da bi se začela v Ljubljani zidati cenena delavska stanovanja, ker mora danes na stotine ljudi za drag denar živeti in hirati v nezdruženih in nečistih stanovanjih, v pravih brlogih. Zato nas tem bolj veseli, da je imel ljubljanski župan dr. Adlešič te dni predavanje o delavskih stanovanjih v Ljubljani. Podal je obsežno statistiko o stanju delavskih stanovanj v Ljubljani ter med drugim navedel: Po vojni je občina zgradila za uradnike in meščane 689 stanovanj za 52 milijonov din. (Zidanje je bilo torej precej drago.) Z mestno pomočjo je bilo zgrajenih na Galjevici, v gramozni jami, Cesti dveh cesarjev in v občini Brdo 252 zasilnih stanovanjskih hiš. — Lastniki teh hiš so večinoma ta prejeta posojila tudi že plačali. Na gradu stanuje poleg tega 83 družin. V vseh teh zasilnih stanovanjih so rodbine z zelo številnimi otroki. Velik del teh stanovanj je vlažen, v večini hiš manjkajo vodovod, strnišča in elektrika. Mnogo stanovanj je tudi brez peči, da ljudje pozimi silno zmrzujejo.

Vse to kliče nujno k od pomoči. Župan dr. Adlešič je tudi zaključil svoje predavanje s pozivom

Naše lesne kontingente je Italija suspendirala Baie na našo zahtevo

Naš izvoz v Italijo se je povečal od 110'3 milijona lir v letu 1936. na 523'3 milijona lir v letu 1937., naš uvoz pa se je v istem času povečal od 48'6 na 397'4 milijona lir. Naš uvoz se je torej relativno mnogo bolj povečal ko naš izvoz, toda absolutno je presežek našega izvoza tako znoten, da so naše terjatve po novem računu narasle že na 45'6 milijona lir, one po starem pa so se zmanjšale samo na 32'5 milijona lir.

Da bi se te naše terjatve prej likvidirale, so nekateri predlagali, da se mora naš izvoz v Italijo zmanjšati na višino uvoza iz Italije. Drugi pa so bili mnenja, da naš izvoz še vedno ni dovolj velik in da bi moral znašati vsaj 600 milijonov lir.

Med tem pa nam je Italija za prvo tromesečje 1938 priznala samo kontingente za živino, vsi drugi kontingenti pa so bili suspendirani. Tako tudi za les. Ka-

kor trdi »Jugoslovanski kurir«, se je to zgodilo na zahtevo nekih naših gospodarskih krogov. Če je to res ali ne, ne moremo še enkrat ugotoviti, na vsak način pa drži, da so bili naši lesni interesi od tega ukrepa italijanske vlade zelo neljubo presenečeni in da bo ta ukrep našemu gospodarstvu v zelo veliko škodo. Pravilno bi edino bilo, da bi se našim lesnim izvoznikom zagotovili dogovorjeni kontingenti tudi v bodoče, ne pa da se naenkrat postavijo pred izvršeno dejstvo. Ves naš osrednji lesni odbor ne bo imel prav nobenega smisla, če bodo takšna presenečenja mogoča še v bodoče. Naši lesni izvozniki so računali z neoviranim izvozom v Italijo, sedaj pa je nakrat ta izvoz ustavljen. Tako se ne bi smelo postopati!

Napačno pa je tudi to, da se je ravno za živino še dovolil uvozni kontingent, ko je danes živina v izredno dobrem položaju in se

more prodati povsod, da naš izvoz živine sploh ni navezan na Italijo.

Na sestanku stalnega italijansko-jugoslovanskega odbora v Beogradu se bo sedaj odločilo, kako se bo uredila naša trgovina z Italijo.

Pripomniti bi morali še, da nekateri predlagajo, da bi se naše terjatve proti Italiji zmanjšale na ta način, da bi mi kupili v Italiji palače za naše poslaništvo in za naše konzulate. S tem bi se naše terjatve v resnici precej znižale, vendar bi pomenili ti nakupi zelo nerentabilne investicije. Je pa že mnogo bolj smiselni predlog, da bi za naše terjatve kupili v Italiji železniški in drugi material, seveda samo oni, ki se pri nas v državi ne izdeluje.

Na vsak način pa je za likvidacijo naših terjatev vse polno bolj pametnih rešitev kakor je ustavi- tev našega lesnega izvoza v Italijo. Da najdemo ravno najbolj napačno, je tudi svoje vrste imenitnost!

Naša trgovina in industrija v I. 1938

Izjava trgovinskega ministra dr. Vrbaniča

V božični številki »Samouprave« so objavili vsi člani sedanje vlade izjave o svojem delovnem programu v I. 1938. Tako tudi trgovinski minister dr. Vrbanič, ki je objavil naslednjo izjavo:

»Primerjavi današnjega stanja našega narodnega gospodarstva s položajem, ki ga je dobila vlada dr. Milana Stojadinovića v sredi I. 1935, niso potrebni posebni komentarji ali pojasnila. Same številke in suha dejstva govore tako zgovorno, da zadostuje že njih golo naštevande, da se vidi ves ogromni napredek, ki je bil dosežen v tem kratkem razdobju. Doseženi uspehi hkrati dokazujejo, da se je šlo po pravi poti in da mora biti tudi program za bodoče leto enako usmerjen. Brez vsakega zastoja, ker vsak zastoj pomeni v gospodarskem delu nazadovanje, v stalnem gibanju, ne strahše se niti enega številnih problemov, katerih rešitev zahtevajo narodni in državni interesi, mora biti geslo dela v novem letu. Zato se bodo tudi v bodoče podvzemali

vsí potrebni ukrepi, kakor so se podvzemali dosedaj, da se stalno krepi gospodarska sila naroda. To je bilo od prvega dne obeležje našega gospodarskega dela in bo ostalo tudi v bodoče.

Gospodarska struktura naše države je znana in popolnoma jasna. Kadar more kmet trošiti in kadar ima, da nekaj troši, takrat zasluži vse gospodarske panoge. To je temeljna ugotovitev, okoli katere se gibljejo vse druge. Na eni strani popravljajo široki sloji naroda svojo življenjsko ravan, na drugi strani daje okrepitveni konsum nov polet gospodarskemu delu vsake vrste. In zato mora biti — poleg drugega — ena prvih nalog in glavnih vlade, da omogoča čim boljše vnovčevanje deželnih pridelkov in da v zvezi s tem krepi naš izvoz. V tem oziru je dalo preteklo leto odlične rezultate tako z ozirom na cene ko tudi z ozirom na obseg naše zunanje trgovine. Čeprav še nimamo definitivnih podatkov o gibanju našega uvoza in izvoza v I. 1937., mo-

remo vendar že danes reči — na podlagi podatkov za prvih 11 mesecev preteklega leta in brez strahu, da bi bili demantirani — da bo aktivum naše trgovinske bilance dosegel eno milijardo din in da bo obseg naše zunanje trgovine znašal več ko 11 milijard din. To je očitni dokaz močnega gospodarskega poleta, istočasno pa tudi dokaz premišljenega načrta urejevanja naših mednarodnih trgovinsko-političnih odnosov.

Število naših trgovinskih pogodb, sklenjenih v zadnjih dveh letih je — v primeri s precejšnjimi leti — neverjetno veliko. Toda stalno prilagajevanje in izpreminjanje teh pogodb z ozirom na vsakdanjo situacijo na svetovnih trgih ter naše lastne potrebe in možnosti je bilo neobhodno potrebno. Tej neprestani adaptaciji naših trgovinskih pogodb dnevnim potrebam se moramo zahvaliti, da smo dosegli prejšneden uspehe. Po tej poti bomo šli tudi v bodoče ter se prizadevali, da ohranimo dosežene pozicije ter da jih po možnosti še razširimo. Stalno delo v tej smeri je tem bolj potrebno, ker se na zapadnih, zlasti pa na ameriškem trgu, kažejo oblaki, ki sicer še ne pomenijo

vom, kako so v drugih državah rešili to vprašanje in dodal, da bi morali vsi sodelovati, da se zgradi cenena in higienska delavska stanovanja.

K temu apelu bi dodali le to, da bi morali sodelovati tudi mestna elektrarna, mestni vodovod in mestni gradbeni urad, da bi imele te hiše vodovod, kanalizacijo in električno luč tudi brez sedanjih visokih prispevkov. Prepričani smo, da bi v tem primeru bilo zidanje res cenovnih delavskih stanovanjskih hiš tudi za zasebni kapital vabljivo in bi se na ta način vse vprašanje hitro in dobro rešilo. Glavno je le to, da stanujejo ljudje v zdravih stanovanjih. Bojimo se pa, da se pri nas na zasebno iniciativo polaga še vedno premalo važnosti.

Lepo uspeli trgovski ples v Ljubljani

Po zaslugi agilnih absolventov trg. akademij je imela Ljubljana po dolgem času zopet svoj trgovski ples. Ne sicer v onem velikem stilu nekdanjih plesov, ki so pomenili višek plesne sezone, zato pa v manjšem obsegu v vsakem oziru ples na višku.

Uvod k plesu je bil kratek, a srečno izbran umetniški spored, ki so ga izpolnili člani naše opere. Tenorist g. Franc je v dveh krasno odpeljih pesmih pokazal prodornost svojega glasu, ga. Bravničarjeva je s svojim elegantnim plesom navdušila gledalce, gđ. Nolljeva pa znova dokazala, da je treba naši gledališki upravi čestitati, da je mogla angažirati to pevko velike prihodnosti.

Po bravoruzno odigrani polonezi za kar gre čast Negode-jazzu, je aranžiral g. Černe kolo, ki so ga vodili častni pokrovitelji privedne predsednik Zbornice za TOI Ivan Jelačin, predsednik Zveze trg. združenj Stane Vidmar in predsednik Združenja trgovcev v Ljubljani Viktor Meden. Po kolu se je razvil zelo animiran ples, ki je po krasnih toaletah dam nudil nad vse pestro in lepo sliko.

Ples so med drugimi počastili s svojim obiskom ban dr. Natlačen, divizionar gen. Tonič, mestni župan dr. Adlešič, podžupan dr. Ravnihar, predsednik Ljubljanske borze dr. Slokar, gen. tajnik Zbornice in posl. Ivan Mohorič, nar. posl. Rajko Turk, tajnik Zbornice dr. Pless, fin. nadsvetnik Mozetič za fin. upravo, dr. Majaron za trg. dr. »Merkur« in cela vrsta najodličnejših ljubljanskih trgovcev in zastopnikov našega gospodarskega življenja. Posebej moramo omeniti še, da je prišlo na ples tudi več trgovcev z dežele, med njimi tudi predsednik združenja trgovcev v Laškem, g. Pavlin.

Trgovski ples je bil v vsakem pogledu lepo uspela prireditve, h kateri je treba Klubu absolviranih trgovskih akademikov iskreno čestitati. Posebno priznanje pa velja prireditvenemu odboru z g. Kušarjem na čelu ter njegovimi poštvovalnimi člani gg. Šumijem, Šenkem, Polakom ter našimi trgovci Romanom Golobom, Jurijem Verovškom, Magdičem, Kmetom, ki so poskrbeli, da je bil sobotni ples v resnici pravi trgovski ples. Samo želimo si še več takšnih prireditev, da bodo tudi družabni stiki med trgovstvom vedno bolj živi in prisrčni.

Lovci!

Vseh vrst kožuvinovno že sprejema lovska prodajna organizacija »Divja koža«, Ljubljana-velesje na zalogo za prvo letošnje dražbo, ki bo 24. januarja. Kar imate blaga že pripravljene, ga takoj odposlajte. Inozemski kupci hočejo biti informirani o naših zalogah in kakovosti blaga. Zato je takojšen odziv nujno potreben. Čim več bo inozemskih kupcev, boljše cene za naše krzno bo možno doseči.

Gradnja topilnic za cink in svinec

Angleška družba Trepča Mines, ki izkorišča cinkove rudnike, bo v kratkem začela graditi topilnico za cink in svinec. V ta namen bo investirala 100 milijonov din. Topilnico za cink bo zgradila v Šabcu, topilnico za svinec pa v Zvečanu. Topilnica v Zvečanu bo zgrajena v tako velikem obsegu, da bo mogla topiti rudo iz vseh svinčenih rudnikov v jugoslaviji.

Kako živi Madrid

Kljub evakuaciji je danes v Madridu še vedno okoli 900.000 pre-

bivalcev, v katerem številu pa vojska ni všteta. Ker nima Madrid več železniške zveze z zaledjem, temveč je treba okoli 150 km daleč uvoziti vsa živila v Madrid s konji, je preskrba mesta vedno težavnejša. Zato je razumljivo, da je izdala vlada v Valenciji nalog, da morajo zapustiti Madrid vsi civilisti, ki niso za obrambo mesta neobhodno potrebni.

Življenje v Madridu je kljub obleganju zelo živahno. Kinematografi in kavarne so vedno polne, čeprav se dobi v kavarnah samo še kava brez sladkorja. Do pred kratkim je bilo v mestu še dovolj

riža, sedaj tega zelo primanjkuje. Meso se dobi le redko, mleko pa dobivajo samo bolniki in otroci. Vsa živila se dobivajo samo s kartami. Zaradi tega cvete tihotapstvo z živili. Jajc in rib skoraj ni več na trgu. Olje se more dobiti samo od časa na čas. Vsak prebivalec Madrida dobi na dan 100 g kruha. Kljub vsemu temu pa je življenje v Madridu cenejše kakor pa v Barceloni ali Valenciji. Civilisti tudi ne dobivajo več tobaka in so se zato mnogi njih odvadili kaditi. Tudi milo je postalo zelo redko ter je zato tudi čistoča padla.

Uredba o zavarovanju brezposelnih delavcev

»Službene novine« z dne 1. januarja so objavile uredbo o preskrbi nezaposlenih delavcev. Uredba je zelo obširna in obsega 150 paragrafov. Iz uredbe posnemamo naslednja najvažnejša mesta:

Za pomoč brezposelnim delavcem skrbe: Osrednja uprava pri soc. ministrstvu ter oblastne uprave (borze dela, njih podružnice, ekspoziture in poverjenišva). Predsedništvo osrednjega odbora je njegov izvršni organ, ravnateljstva pa borze dela.

Vse te uprave so samoupravne ustanove, ki imajo v mejah svoje pristojnosti lastnost oblasti.

Vrhovno nadzorstvo pripada ministru za soc. politiko.

Vse uprave so oproščene drž. in samoupravnih taks ter davkov.

Nezaposlenim delavcem smejo izdajati nakaznice za polovično železniško vožnjo.

Občine, v katerih bi se ustanovile uprave za posredovanje dela, morajo dati na svoj račun na razpolago prostore za uprave, za delavska prenočišča, okrevališča in delavske kuhinje.

Naloga teh uprav je, da posredujejo za brezposelne delavce delo, da jih podpirajo in da ustvarjajo socialne ustanove v njih zaščito. V pristojnost uprav spada tudi posredovanje dela za kmečke delavce ter vajence.

Uredba navaja na to predpise o imenovanju uprav ter dolžnostih njihovih članov. Vse to je urejeno po običajni shemi.

Zastopniki delavcev in delodajalcev se volijo kot člani teh uprav. Zbornice morajo gledati na to, da bodo izvoljeni tako zastopniki trgovcev, obrtnikov in industrialcev in tudi iz vrst manjšin.

Člani centralnega odbora, upravnih in nadzornih odborov morejo biti jugoslovanski državljani, ki so najmanj 30 let stari, ki uživajo vse državljanske pravice, ki bivajo najmanj pol leta v kraju uprave in ki niso javni nameščenci.

Zastopnik delodajalcev more biti oseba, ki zaposluje najmanj enega delavca, za katerega plača prispevek za zavarovanje.

Izvoljeni člani morejo občevati s šefom uprave neposredno, z nameščenci pa le posredno. Nobenih neposrednih odredb ne smejo dajati.

Mandat izvoljenih članov traja tri leta.

Zbornice morajo poskrbeti, da se izvolijo člani uprav najkasneje do 1. julija.

Minister za soc. politiko pa more dodeliti upravam še posebne strokovnjake.

Osrednji odbor more na predlog pristojnega upravnega odbora določiti, da so zastopana v upravi tudi ona samoupravna telesa, ki bi dala trajne dotacije upravi, in sicer v višini najmanj ene četrtine njenega letnega proračuna.

Uredba navaja nato poslovni red samoupravnih organov, centralnega odbora, predsedništva in upravnih odborov. Tudi tu se varuje običajna shema.

Upravni odbor določa svoj pro-

račun, zmanjšuje višino pomoči ter opravlja posle v svojem območju po predpisih iz centrale. Iz centralizma pač ne pridemo več!

Obširno so našteje nato vse funkcije, ki jih opravljajo ravnateljstva, uprave ter krajevne poslovalnice borz dela.

Vrste podpore

Sele § 68. govori o vrstah podpore za brezposelne delavce. Te so: redne, podaljšane, potovalne in izredne v gotovini in naravi.

Pomoč se deli na osebno in na rodbinski dodatek. Slednje dobiva delavec za nepreskrbljene otroke, pri čemer so nezakonski izenačeni z zakonskimi. Pomoč se izplačuje nezaposlenemu delavcu.

Pravico do podpore imajo oni, ki so ostali brez dela brez lastne volje.

Z jugoslovanskimi državljani so izenačeni delavci jugoslovanske narodnosti iz drugih držav.

Do podpore nimajo med drugim pravice delavci:

ki so odpuščeni po lastni krivdi ali svojevoljno zapustili posel, ki so odbili brez upravičenega razloga posel, ki ga jim je priskrbel uprava,

ki nočejo svoje strokovno znanje spopolniti, če jim more to olajšati zaposlitev, dokler stavkajo, dokler prejema hrano ali rodbinsko podporo, rento za starost ali onemoglost,

ki zlorabljajo posredovanje dela.

Delavec je upravičen med drugim odbiti delo, če se to ne plačuje v smislu kolektivnih pogodb.

Če je delavec prejemal skozi 8 tednov v enem letu podporo, ne sme odbiti službe ali posla, ki se mu ponudi.

Sezonski delavci imajo pravico do podpore le v sezoni.

Kadar se izvršujejo javna dela, mora delavec sprejeti posel, ki po mnenju šefa uprave ustreza njegovim sposobnostim.

Redna podpora

Delavec ima pravico do redne podpore 7 dni po prijavi brezposelnosti, sezonski pa po 14 dneh, če je bil zavarovan pri delavskem bolniškem zavarovanju.

Podpora se izplačuje tedensko ali 14dnevno. Redna pomoč traja največ 26 tednov. Višina podpore je odvisna od meznega razreda in števila rodbine. Ne more znašati več ko 150 din tedensko.

Tedenska podpora znaša:

razred	60	70
III.—VIII.	60	70
IX.—XI.	90	110
XII.	120	150

Podaljšanje podpore se more uživati le v časih velike splošne brezposelnosti.

Potovalne podpore se dajejo, da si najde delavec namestitev v drugih krajih. Podpora obstoji v polovični vožnji, denarni podpori največ 20 din za delavca in največ 10 din za rodbinskega člana.

Izredne podpore se dajejo delavcem, ki nimajo pravice do redne. Izredna podpora ne more znašati več ko tri redne podpore najvišjega meznega razreda dotičnega delavca. Delavcem, ki niso bili zavarovani, se more dati največ trikrat v enem letu podpora po 20 din in za rodbino po 10 din. Sicer pa se dajejo izredne podpore predvsem v naravi.

Predpisan je tudi podrobno postopek, po katerem more delavec zaprositi za podporo.

(Konec prihodnjic.)

Stanje naših kliringov

Narodna banka je objavila stanje naših kliringov na dan 31. decembra 1937. V primeri s prejšnjim njenim izkazom se je stanje izpremenilo takole:

	31. 12.	22. 12.
	v tisočih	
Aktivni kliringi:		
Bolgarska (turi-		
stič.) din	412	—
Italija (stari) lir	32,409	32,511
Italija (novi) lir	51,585	45,608
Nemčija marke	12,663	13,561
Poljska din	16,143	15,982
Turčija din	9,693	8,579
Španija pezeta	2,774	2,766
Pasivni kliringi:		
Belgija belg	4,820	5,072
Bolgarska din	1,186	490
Madžarska din	13,720	13,808
Romunija din	30,101	30,907
Francija fr. fr.	12,487	11,518
Češkoslovaška Kč	137,319	136,176
Švica šv. fr.	2,160	2,177

Izdatki za oboroževanje rastejo v nedogled

Po berlinskih informacijah so rasli izdatki posameznih držav za vojsko takole (vse številke v milijonih domače valute):

	1933	1936	1937
Japonska	852	1.200	4.000
Anglija	108	170	400
Sov. Rusija	1.574	16.000	30.000
Češkoslovaška	1.717	2.000	3.600
Francija	13.634	17.000	25.000
Nemčija	743	8.000	8.000
Belgija	948	1.600	2.000
U. S. A.	523	980	1.200
Italija	4.730	5.000	6.000
Nizozemska	81	100	120
Švica	91	120	145
Poljska	776	1.200	1.400
Romunija	4.680	8.500	10.000
Jugoslavija	1.943	2.400	2.800

Samo v primeri z lani so povečale svoje vojne izdatke Anglija za 135%, Rusija za 88%, Češkoslovaška za 80%, Francija za 50%, Nemčija za 25%, Italija za 22%, Romunija za 17 in Jugoslavija samo za 16%. Naši izdatki za oboroževanje torej nikakor niso pretirani.

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse cenejše naročnike, da se jih poslužijo ter po njih nakažejo naročnino. V primeru, da so naročnino že plačali, prosimo, da oddajo položnico drugim ter pridobe »Trgovskemu listu« nove naročnice. Uprava »Trgovskega lista«.

Politične vesti

Romunski ministrski predsednik Goga je izjavil dopisniku »Vreme« med drugim, da je bil lani v poletju v Beogradu, da je spoznal ministrskega predsednika dr. Stojadinovića, ki ga občuduje kot državnika velikega obzorja in dobrega poznavalca mednarodnega političnega življenja. Romunsko politiko bo skušal v popolnem sporazumu z dr. Stojadinovićem prilagoditi zunanji politiki Jugoslavije. Na vsak način pa bo stopil z dr. Stojadinovićem v stik, da se omogoči vzporedno delo obeh zavestnih držav.

Romunski ministrski predsednik Goga je v svojem velikem novoletnem govoru označil kot glavna tri načela svoje vlade: Obnova romunskega naroda s pomočjo krščanske vere in dvig sijaja kraljevske ideje, ki je težišče vsega romunskega državnega življenja. Tretje načelo pa je **Romunija Romunom**, da bo vse romunsko državno in notranje življenje imelo v resnici romunski pečat.

Romunski zunanji minister Micescu je odpotoval v soboto v Prago, kamor je prispel v nedeljo. Pred svojim odhodom v Prago je izjavil novinarjem, da je napravila nova vlada globoko črto med romunsko notranjo in zunanjo politiko. Romunija hoče vse svoje obveznosti, ki jih je prevzela proti drugim državam, vestno izpolniti. Vse kaže na to, da je nezaupanje, s katerim je bila sprejeta nova romunska vlada v tujini, napravilo v Bukarešti zelo močan vtis in da se je odločil minister Micescu za tako hitro potovanje v Prago in Beograd samo zato, da čim bolj prepriča zaveznike, da se zunanja politika Romunije kljub novemu kurzu v notranji politiki ni izpremenila. Iz Prage odpotuje Micescu direktno v Beograd, da se pogovori z ministrskim predsednikom dr. Stojadinovićem še pred njegovim odhodom iz Berlin.

Tatarescova liberalna stranka je objavila komunique, v katerem ostro nastopa proti temu, da bi bil parlament predčasno razpuščen, ker da bi to pomenilo kršitev ustave. Parlament se mora na vsak način najprej sestati in šele potem bi se smelo govoriti o njegovem razpustu.

Francoska vlada je baže preklicala svoja kreditna jamstva, ki jih je dala češkoslovaški vladi za dobavo orožja in vojnega materiala Romuniji. Zato splošno pričakujejo, da bo češkoslovaška vlada ustavila vsako dobavo orožja Romuniji.

Objavljen je bil novi italijanski mornariški gradbeni program. Po tem programu bo začela Italija letos graditi dve veliki oklopnici po 35.000 ton, in sicer se bo ena zgradila v Trstu, druga pa v Genovi. Nadalje bo zgrajenih 12 drugih bojnih ladij ter večje število podmornic.

Republikanske čete so strle zadnji odpor branilcev Teruela, nakar se je poveljnik frankističnih čet vdal. Republikanci so vjeli 1500 vojakov, že prej pa je porabilo dveurno premirje 2000 na smrt izčrpanih civilistov, da so pobegnili iz mesta k republikancem. Kmalu po vdaji 1500 vojakov so se vdali še zadnji branilci, ki so se branili v samostanu sv. Klare. Boj za Teruel je zahteval žrtve zaradi mraza silno veliko žrtev. Mnogo ranjenec je zmrznilo, mnogim pa so morali amputirati roke in noge. Cenijo, da se je število izgub na obeh straneh v bojih za Teruel povisalo na 60.000 mož.

A tudi gen. Franco poroča o uspehih svojih čet in sicer na levem krilu fronte okoli Teruela, kjer so zasedli najvišjo točko na gorovju Celadas, s katere obvladujejo Teruel. A tudi z drugih odsekov fronte okoli Teruela javljajo nacionalisti o svojih uspehih.

Na večdnevem posvetovanju kitajskih poveljnikov je bilo sklenjeno, da začne Kitajci splošno ofenzivo proti japonski vojski. Maršal Čangkašek je na ta sklep že pristal. Čas za ofenzivo je zelo primeren, ker so japonske čete močno razkropljene, poleg tega pa so zelo oddaljene od zaledja, da je njih preskrbovanje z živili in vojnim materialom zelo oteženo.

Kitajska vlada je naročila za 25 milijonov dolarjev orožja v Angliji. Zlato za plačilo tega naročila je že prišlo v London.

Časopisi poročajo o bližnji rekonstrukciji nemške vlade. Ustanovilo bi se novo ministrstvo za tisk.

V Nemčiji so silno nezadovoljni z zadnjim izjavo dr. Sušnika, zlasti pa z njegovim poudarkom, da je med nemškim narodnim socializmom in Avstrijo nepremostljiv prepad. Poslanik Papen je zahteval zaradi te izjave pojasnilo avstrijske vlade.

Denarstvo

Beograjska borza

Čeprav je poslovala beograjska borza zaradi pravoslavnih praznikov le nekaj dni, je vendar bil promet na borzi živahen in tudi razpoloženje zelo dobro.

Na efektivnem trgu je vladala očitna hausse. Tako so tečaj vojne škode napredovali od 423 na 427.50. Vse pa kaže, da bo tečaj vojne škode še napredoval, dokler se ne začne 1. februarja izplačevanje kuponov. Nadalje so se zelo dvignile delnice Narodne banke, in sicer od 7530 na 7600. Ponudbe pa niti po tem višjem tečaju ni bilo in nekateri napovedujejo, da bodo delnice Narodne banke dosegle še 8000 din, to pa zato, ker se kuponi banke plačujejo po tečaju delnic. K dvigu delnic pa je seveda pripomogel tudi višji čisti dobiček banke.

Popravljen se je tudi tečaj delnic PAB, in sicer na 217. Ponudb pa ni bilo, ker je večina delnic v trdnih rokah. Zato je tudi primanjkovalo blaga.

Čvrsta tendenca je bila tudi za dalmatinske obveznice, katerih tečaj se je dvignil na 76.

Tečaj naših ameriških papirjev pa je nazadoval. Tako je 7% Blair nazadoval na 84, 8% na 93, Seligman pa na 99, a se je na zadnje popravil zopet na 100%.

3% obligacije za likvidacijo kmetijskih dolgov so imele začetni tečaj 80 din, so pa nato padle na 65 in bodo v kratkem najbrže znova nazadovale, kakor hitro bo padla potreba, da se z njimi plačujejo davčni zaostanki. Vendar pa so zavodi, ki trgujejo z drž. vrednostnimi papirji, z uvedbo 3% obligacij na borzo zadovoljni, ker se bo s tem promet na borzi zvišal.

Na deviznem trgu ni nobenih pravih sprememb. Funt je bil še nadalje po 238, marka po 14, do čim se je šiling dvignil od 8.51 na 8.56. Ponudb v funtih je bilo toliko, da se banke v njih naravnost dušijo.

Na zasebnem trgu je bil napoleon po 304 din.

Tečajne izgube v Pragi lani 2150 milijonov Kč

Koncem 1. 1936. je znašala vrednost vseh na praški borzi kotiranih delnic 11.345 milijonov Kč, tečaji na novo uvedenih delnic pa 81 milijonov Kč, skupno vseh delnic torej 11.426 milijonov Kč.

Koncem 1. 1937. je padla vrednost vseh delnic na 9275 milijonov in se je torej znižala za 2151 milijonov Kč.

Tečajna izguba delnic po strokah je razvidna iz naslednje tabele:

delnice	deln. glav. 1937	tečajna vrednost delnic 30. 12. 1936	30. 12. 1937
bank	1383	1919	1806
sladkor. pod.	205	872	657
živilne ind.	52	162	142
kemičnih tov.	231	1380	995
pivovarn	65	137	129
gradbene ind.	139	757	693
strojne	222	880	695
tekstilne	136	186	167
premogovne	578	1441	1068
železa in kovin	846	8409	2734
raznih	8964	11345	9275

Srbska banka v Zagrebu je začela v decembru izplačevati vse stare hranilne vloge, ki niso znašale dne 31. 12. 1934 več ko 12.500 dinarjev, če gre za vloge na knjižice in ne več ko 25.000 din, če gre za vloge po tekočem računu.

Poštna hranilnica bo dajala lombardna posojila na 3% obligacije za likvidacijo kmetijskih dolgov, in sicer do polovice njih nominalne vrednosti in proti 6% obrestim. Obrestna mera bi pač mogla biti nekaj nižja.

TEDEN NA LUBLJANSKI BORZI

POSEBNO POROČILO „TRGOVSKEGA LISTA“

Devizno tržišče

Tendenca mlačna; promet din 6,853.117'61.

V predzadnjem borznem tednu je bil dosežen devizni promet v višini skoro osem milijonov dinarjev, dočim je predzadnji teden zaključil s približno osem in pol milijona dinarjev.

Celokupni devizni promet v mesecu decembru 1937 je presegel din 37,848.000— in je bil za malenkost večji kot v novembru 1937, a skoro za 20 milijonov dinarjev večji od skupnega deviznega prometa v decembru 1936.

Devize	predzadnji teden (vse v tisočih dinarjev)	minuli teden
Amsterdam	7	3
Berlin	3545	4480
Bruselj	196	110
Curij	74	66
Din. deviza	86	600
Dunaj	1258	249
London	2725	558
New York	91	755
Pariz	4	25
Praga	3	—
Stockholm	—	2
Trst	—	6

Promet v nemških markah se je povečal za skoro cel milijon dinarjev, medtem ko v dolarjih blizu 0.7 milijona dinarjev in v din-devizi za približno pol milijona dinarjev. Nasprotno pa so se zmanjšali zaključki v devizi London za 2'167 milj. dinarjev, v avstr. šilingih pa nad milijon dinarjev.

Narodna banka je kot običajno intervenirala v Curihu in Londonu v skupnem znesku 130.000 din.

V privatnem kliringu je beležil avstrijski šiling od 3. t. m. dalje:

3. januarja	din 8.50—8.60
4. januarja	din 8.51—8.61
5. januarja	din 8.53—8.63
7. januarja	din 8.55—8.65

V privatnem kliringu je notiral angleški funt od 3. t. m. dalje na bazi din 238— (samo za denar). Tudi nemška marka je bila ves prejšnji teden trgovana po srednjem tečaju din 14—, a notirala din 13'90 v povpraševanju ter din 14'10 v ponudbi.

V grških bonih ni bilo niti prometa niti notic.

Devize s primo Narodne banke	Povpr. din	Pon. din
Amsterdam 1938		
3. I. 2399.15	2413.75	
7. I. 2395.66	2410.26	
Berlin 3. I. 1734.77	1748.65	
7. I. 1732.52	1746.40	
Bruselj 3. I. 730.85	735.91	
7. I. 730.20	735.26	
Curij 3. I. 996.45	1003.52	
7. I. 996.45	1003.52	
London 3. I. 215.16	217.21	
7. I. 214.81	216.86	
New York 3. I. 4278.51	4314.82	
7. I. 4272.26	4308.57	
Pariz 3. I. 146.02	147.46	
7. I. 145.79	147.23	
Praga 3. I. 151.33	152.43	
7. I. 151.03	152.14	
Trst 3. I. 226.04	229.12	
7. I. 225.69	228.78	

Temeljem gornje tečajne razpredelnice je opaziti splošno slabljenje deviznih tečajev. Tako je popustila deviza Amsterdam za —3'49 poena, Berlin —2'25 poena, Bruselj —0'65, London —0'35, New York —6'25 poena, Pariz —0'23, Praga —0'30 in Trst —0'35 poena. Edini Curij je ostal dosledno nespremenjen in bil trgovan na dosedanji bazi.

Efektivno tržišče

Tendenca za državne papirje nespremenjeno stalna.

Na tukajšnjem efektivnem tržišču tudi začetkom novega leta ni bilo nobenih bistvenih sprememb.

Prometa ni bilo, dočim so državni efekti beležili takole:

	1938	din	din
7% inv. pos.	3. I. 96—	—	—
	7. I. 96.50	97.50	
8% Blair	3. I. 92.25	94.25	
	7. I. 92.25	93.25	
7% Blair	3. I. 84—	85—	
	7. I. 86—	87—	

7% Seligman	3. I. 99—	—
	7. I. 99.50	101—
4% agr. obv.	3. I. 54.50	56.50
	7. I. 54.50	55.50
4% drž. gar. agr. obv.	3. I. 51—	53—
	7. I. 51.50	53—
6% begl. obv.	3. I. 79—	80—
	7. I. 79—	80—
2½% voj. škoda	3. I. 422.50	424.50
	7. I. 426.50	428—

Delnice Trboveljske premogokopne družbe so notirale ves ta mesec na bazi din 200— v povpraševanju, din 220— pa v ponudbi.

Žitno tržišče

Tendenca čvrsta.

Promet je bil malenkosten, cene pa v primeri s predzadnjim tednom — popolnoma nespremenjene. Tudi cene Prizada za novo pšenico so ostale povsem brez izprememb.

Na zadnjem borznem sestanku so bile dosežene te cene:

Žito:	din	din
Koruz:		
nova, umetno sušena, s kvaliteto garancije, franko nakladalna postaja . . .	104—	106—
Pšenica:		
nova, gor. ban., 78 kg, 2% primesi, zdrava, suha, rešetana, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja . . .	180—	182.50
nova, gor. bačka, 78 kg, 2% primesi, zdrava, suha, rešetana, plačljivo proti duplikatu, franko nakl. postaja . . .	180—	182.50
Ječmen:		
63 kg, 2%, suh, zdrav rešetan, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja . . .	135—	140—
64 kg, 2%, suh, zdrav rešetan, plačljivo proti duplikatu, franko nakladalna postaja . . .	140—	142.50
Oves:		
zdrav, suh, rešetan, fco. vagon slavonska postaja, plačljivo proti duplikatu . . .	135—	137.50

Mleviski izdelki:

Moka:	din	din
pšenična Og, banatska postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . .	285—	290—
pšenična Og, bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . .	285—	290—
pšenična 2, bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . .	265—	270—
pšenična 5, bačka postaja, ekskl. prometni davek, plačljivo proti duplikatu . . .	245—	250—
Otrobi:		
pšenični, debeli, v egal. 50 kg vrečah, bruto za neto, ekskl. prom. davek, franko vagon bačka postaja . . .	110—	115—
pšenični, drobni, v egal. 50 kg vrečah, bruto za neto, ekskl. prom. davek, franko vagon bačka postaja . . .	100—	105—

Nova pšenica

(cene po pogojih Privilegirane a. d. za izvoz deželnih pridelkov) fko ladja: Tisa I (od sev. meje do vključno Curuga) kval. 79/2% din 168—.

Tisa II (od Zablja do ustja Tise) kval. 79/2% din 167—.

Begej kval. 79/2% din 167—.

Tisa Kanal (od Kule do B. Gradišta) kval. 79/2% din 166—.

Donava Kanal (od Crvenke do Bezdana) kval. 78/79/2% din 164—.

Kanal kralja Aleksandra kvaliteta 78/79/2% din 164—.

Bačka (Donava-Banat, Donava-Baranja) kval. 78/79/2% din 166—.

Donava, Srem in Drava, Slavonija kval. 77/78/2% din 164—.

Donava, Srbija kval. 77/78/2%—3% din 158—.

Sava (Srbija, Srem, Bosna) kvaliteta 77/78/2%—3% din 157—.

Od določene cene za blago fko. vlačilec se za kritje prelovnih stroškov zmanjša cena za vagonsko blago 2 dinarja od 100 kg.

Par. Pančevo, Novi Sad in Apatin kval. 79/2% din 164—.

Par. Petrovgrad kvaliteta 79/2% din 165—.

Par. Osijek, Zemun in Smederevo kval. 77/78/2%—3% din 162—.

Senta kval. 79/2% din 166—.

Zemun in Smederevo (srbijanska) kval. 77/78/2%—3% din 153—.

Lesno tržišče

Tendenca še vedno nestalna.

Naš lesni trg je kazal že koj v začetku novega leta precej mlačno tendenco in močan zastoj v trgovini z lesom. Vzroki temu zastoj so pa različni. V prvi vrsti je omeniti, da so bili naši izvozni kontingenti za Italijo koncem 1937. leta še povsem izčrpani. Predno pa bodo naši italijanski odjemalci dosegli obnovitev starih, oziroma izstavitev novih izvoznih dovoljenj, bo preteklo več tednov. Še slabše pa je z našim izvozom v Nemčijo.

Huda zima škodljivo vpliva na gozdno gospodarstvo, preoster mraz pa ovira celo produkcijo. Mali vodni obrati stoje zaradi mraza, pa tudi večja podjetja so zbog ostre zime ovirana.

Pri Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine v Beogradu se snuje nov oddelek za lesno trgovino, v katerega bodo iz posameznih banovin imenovani strokovnjaki. Ta korak je vsekakor velika pridobitev za našo lesno trgovino, ker bodo omenjeni strokovnjaki gotovo gledali predvsem na to, da se izboljšajo razmere na lesnem trgu.

Nemške gospodarske težave

Nova svarila dr. Schachta pred avtarkijo

Novi gospodarski minister Nemčije dr. Walter Funk bi moral nastopiti svoje mesto že 15. januarja, a to nastopil svoje mesto šele 1. februarja. Med tem dr. Schacht vedno bolj odločno nastopa proti avtarkičnemu gospodarstvu Nemčije. Tako je objavil v januarški številki »Zeitschrift der Akademie für Deutsches Recht« članek, v katerem izjavlja:

»Ne more skoraj biti države, ki bi mogla biti brez težke škode za svoje gospodarstvo neodvisna od drugih držav. Z drugimi besedami se to pravi, da ne more biti nobene države, ki bi smela upati, da bi dosegla popolno avtarkijo. Če se država zapre svetovni trgovini, potem nastanejo zaradi tega večje ali manjše vrzeli v njeni preskrbi, kar povzroča znižanje življenjskega standarda. Časi kulturnega napredka so vedno bili samo časi cvetoče zunanje trgovine. Zato mora biti vsaka država zainteresirana na okrepitvi svojih zunanjetrgovinskih odnosov.«

Med tem je državni podtajnik v finančnem ministrstvu dr. Reinhardt objavil, da so nemški državni dohodki zelo napredovali. Čeprav se proračunsko leto neha šele v marcu, se more vendar že danes reči, da bodo znašali dohodki 14 milijard mark, za 2.5 milijarde mark več ko v prejšnjem letu. Kljub temu pa se tendenca

zvišanja državnih dohodkov ne sme opustiti, ker so državne potrebe tako velike, da ni imela država niti enega feniga preveč dohodkov.

Že ta izjava nemškega finančnika dokazuje, da so težave, ki jih mora premagovati Nemčija zelo velike. Toda Nemčija mora premagati tudi zelo velike agrarne težave in o teh je pisal državni tajnik kmetijskega ministrstva Blacke v reviji »Nemško gospodarstvo«. Blacke ugotavlja, da je trpel uspeh bitke za povečanje proizvodnje v smislu nemške štiriletk zaradi zmanjšanja ploskve za kmetijstvo. To zmanjšanje je znašalo v zadnjih petih letih 650.000 ha. Nadalje omenja dr. Blacke, da je od štiriletk zahtevani povišek proizvodnje nesorazmerno zvišal izdatke za obratovanje, ki so narasli od 163 v l. 1936 na 335 milijonov mark v l. 1937. Da je njegova sodba pravilna, potrjuje tudi to, da so se kmetovalci po l. 1935. zopet začeli zadolževati, dočim so pred tem letom njih dolgovi stalno padali. Svoj članek zaključuje dr. Blacke z besedami: »Blizamo se v bitki za povečanje proizvodnje trenutku oz. smo ga že dosegli, ko mora nadaljnje zvišanje proizvodnje, ki je sicer nujno potrebno, gospodarsko silo kmetijskih obratov slabiti in ne več krepiti, kakor se je pričakovalo.«

Silvo Kranjec: Med Napoleonom in Leninom

Sto let Evrope, od leta 1814—1914.

Za nas Slovence je posebno važna doba od Napoleonove Ilirije pa do svetovne vojne, saj je to doba, ko smo se zopet prebudili k političnemu življenju in si polagoma utirali pot k lastnemu narodnemu življenju. Zaradi svoje maloštevilnosti in velikanske odvisnosti od vseh sosedov seveda nismo mogli sami vplivati na potek velikih svetovnih dogodkov, temveč smo dosegli že veliko, če smo mogli na nje reagirati vsaj v tej meri, da je naša nacionalna stvar vendarle napredovala in da smo si stalno izboljševali svoje pozicije ter postajali v resnici narod s svojim lastnim kulturnim in gospodarskim in tudi političnim življenjem. Vsa ta naša zveza z velikimi dogodki po svetu pa je bila naravno znana in važna le za nas in zato se naša prizadevanja v vseh teh sto letih, čeprav smo v njih postali narod, v velikih svetovnih zgodovinah niti ne omenjajo. Če zato naš človek prebira velike svetovne zgodovine, bere o vseh mogočih dogodkih, le o svojem lastnem narodu ne izve nič. In vendar je teh sto let pred veliko vojno tudi za naš narod v resnici velika doba, ki pomeni pravo vstajenje našega naroda.

Velika prednost Kranjčevega dela je, da vestno podaja zgodovino te velike dobe, a da v njej tudi omenja vse to, kar je bilo važno

za naš razvoj. Silvo Kranjec je s svojim delom o zgodovini Evrope od leta 1814. do 1914. približal to dobo nam in zato je njegovo zgodovinsko delo za nas mnogo več vredno ko tudi mnogo bolj obširna tuja občna zgodovinska dela.

Poleg te, dejali bi subjektivno slovenske vrednosti dela, pa ima Kranjčevo delo tudi splošno objektivno visoko vrednost. Kajti ves njegov pogled na to dobo je pogled modernega človeka, ki z dogodki preteklosti kaže in pojasnjuje, zakaj so se poznejši dogodki razvili tako, kakor so se razvili. Že sam naslov knjige »Med Napoleonom in Leninom« kaže, da je avtor hotel podati predvsem razlago za razvoj evropskega mišljenja v najnovejši dobi. In to se mu je tudi posrečilo, kar je treba s priznanjem omeniti. Opozorjamo tu zlasti na njegov opis političnih razmer v Italiji in Rusiji, kjer je vso snov obdelal zlasti jasno.

Za nas Slovence, ki imamo tako malo zgodovinskih knjig, je Kranjčevo delo še zlasti dobrodošlo. Želimo le, da bi enake knjige dobili tudi o vseh drugih dobah in da bi nam Jugoslovanska knjižarna polagoma ustvarila s podobnimi deli kakor je Kranjčevo pravo občno zgodovino. Potrebujemo jo prav nujno.

Knjigo krase številne in zelo dobre slike, ki prav zelo povečujejo njeno vrednost. A tudi oprema knjige je vzorna, da je njena cena — 120 din — več ko zmerna. Prav toplo priporočamo vsem delo Silva Kranjca.

Seja Osrednjega lesnega odseka pri Zvezi trgovskih združenj v Ljubljani,
bo v sredo dne 12. januarja 1938.
ob 10. uri dopoldne v Ljubljani,
Trgovski dom.

Dnevni red:

1. Poročilo predsednika.
2. Delegiranje zastopnika v Strokovni odbor za lesne proizvode pri Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine.
3. Tekoče zadeve.
4. Slučajnosti.

Radi važnosti dnevnega reda naj se udeležijo seje vsi člani odseka.

V Ljubljani, dne 4. januarja 1938.

Predsednik: Tajnik:

Fran Škrbec s. r. Milko Gornik s. r.

Mednarodni borzni indeksi nazadoval

Staro leto se je na večini borz poslovilo z nazadovanjem tečajev. Najbolj je bila prizadeta od padca borza v New Yorku, dočim so v Berlinu, Milanu in Stockholmu tečaji napredovali. Gibanje tečajev je razvidno iz naslednje tabele:

Koncem 1927	31. 12.	24. 12.	31. 12.
= 100%	1936	1937	1937
London	81'4	69'6	69'1
Pariz	56'6	51'9	51'3
Berlin	44'7	46'2	46'7
Milan	122'3	128'9	130'8
Praga	103'2	87'5	85'8
Dunaj	60'4	57'3	56'6
Bruselj	51'8	45'7	44'9
Amsterdam	65'8	62'3	60'9
Curih	63'0	63'0	62'7
Stockholm	27'7	26'8	26'9
New York	115'9	75'0	71'0

Na podlagi teh tečajev izračunani borzni indeksi je v preteklem tednu nazadoval od 64'9 na 64'2 odstotka.

Zunanja trgovina

Češkoslovaška je izvozila v prvih devetih mesecih l. 1937. v Palestino blaga za 45 milijonov Kč, za pol milijona več kot v istem času l. 1936. Uvoz iz Palestine je znašal v tem času samo 13 milijonov Kč. Češkoslovaške državne železnice, ki so bile dosedaj vsa povojna leta pasivne, so bile lani prvič aktivne. Ta uspeh je posebno pomemben, ker je bil deficit železnice v letošnjem proračunu predviden še s 584 milijoni Kč, a se je železniški upravi posrečilo, da so bili kriti vsi izdatki in da je bil dosežen celo majhen presežek.

Avstrijska trgovinska bilanca je bila v l. 1937. pasivna za približno 230 milijonov šilingov. Zato pa je bila plačilna bilanca Avstrije močno aktivna. Tako je znašal avstrijski aktivni saldo v tujem prometu 150 milijonov, v izvozu električnega toka 22, v tranzitnem prometu železnice 40 milijonov šilingov, poleg tega pa je imela Avstrija lepe dohodeke od svojega v tujini naloženega kapitala.

Madžarska tekstilna industrija je tako zelo napredovala, da krije že 96% svojih potrebščin.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 5. januarja objavlja: Ukaz kr. namestnikov o preimenovanju občine Mačkovci v občino Pečarovci in o prenosu nje sedeža v Pečarovec — Zakon o izmenjavi not, s katero se spreminjata priloga B in končni zapisnik k trgovinski pogodbi med Jugoslavijo in Nemčijo — Zakon o dopolnilnem zapisniku k pogodbi o trgovini in ploovitvi med Jugoslavijo in Italijo — Uredbo o spremembah in dopolnitvah uredbe o likvidaciji kmetskih dolgov — Načrt za amortizacijo 3% nih obveznic za likvidacijo kmetskih dolgov za proračunsko leto 1937/38.

Že v 24 urah

narva, plestra in kemični snovi
obleke, klobuke
ltd. Skrobi in svetilolika srajce, ovratnike in manšete. Pere suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nastip 4-6 Selenburgova ul. 2
Telefon št. 22-72

Kako se moremo braniti pred tujimi trgov. potniki in zastopniki

(Konec).

Pravice na poslovanje v naši državi, ki so podanikom pogodbenih držav zajamčene v trgov. pogodbah, se omenjajo v §§ 7 in 144. Po prvi zak. določbi se smejo ti inozemci nastanjevati na našem ozemlju, po drugi prihajati v našo državo, da obvladajo posle svojega, v inozemstvu poslujočega, podjetja. V to skupino inozemcev spada tudi trg. potnik. V kolikor je po § 7 o. z. enakopraven z domačinom, si sme iskati službe pri podjetju, etabliranem na našem ozemlju, domačem ali inozemskem. Podjetje pa potrebuje posebno dovoljenje za njegovo zaposlitev. Če je pa zaposlen pri podjetju poslujočem v inozemstvu, je z njim vred pod zaščito § 144 o. z. Če pripada trgovski potnik-inozemec državi z močno nezaposlenostjo, tako, da ne najde doma službe, ima pa kvalifikacijo n. pr. s poznavanjem naših razmer za delo pri nas, ne pa možnosti, da se pri nas z oblastnim dovoljenjem zaposli, in je iznajdljiv, si preskrbi formalno namestitev pri tvrdki v svoji domovini, si po njej pribavi legit. karto kot trg. potnik (z bivališčem v inozemstvu), potuje pri nas mimogrede tudi še za tuzemske tvrdke in se tako preživlja. V praksi poznamo take primere. Evo zakaj: trgovinska pogodba, § 144 o. z., inozemska legitimacijska karta in čl. 2 uredbe o zaposlitvi inozemcev (pod katero ne spadajo trg. potniki v inozemstvu poslujočih podjetij) mu dajejo to možnost. Res je, da brez legit. karte tuzemskega podjetja zanj ne sme zbirati naročila. Zbiraj jih pa za inozemsko podjetje iste stroke, ki pa naročilo odstopi tuzemskemu. O tem, če ga tuzemsko podjetje plača ali ne, je dejanska kontrola nemogoča. Zakon tudi ni predvidel kontrole o času, ki ga letno prebije takšen tujec v naši državi; po § 144 o. z. sme potovati po našem ozemlju neomejeno. Seveda, lastnega stanovanja in svoje rodbine ne bo smel imeti pri nas. Pa vzemimo, da res potuje samo za inozemsko tvrdko; če se zadovolji s provizijo, mu bo le-ta že preskrbela v svoji domači državi legitimacijsko karto; posebno, če potuje za več njih, se jim to izplača. Naše oblasti nimajo pravice preiskovati, ali je res nameščenec, t. j. za plačo zaposlen pri podjetju, na katerega ime se glasi njegova legit. karta; ne samo da tega ne smejo, temveč trg. potnik ima celo pravico na to, da mu naš inozemski konzulat da vizo za potovanje v našo državo brezplačno ali pa vsaj po znatno znižani tarifi. Ta seveda glasi na nekaj mesecev; mož toliko prihrani na davkih, da se mu po nekaj mesecih izplača potovanje do našega konzulata, ki mu podaljša vizo, nakar se vrne v našo državo. Dejansko dela ta inozemski potnik ravno isto, kar opravlja jugoslov. trg. zastopnik, samo brez vseh ovir po o. z., brez vsakega dovoljenja naših oblasti in brez vseh davčnih bremen. Zato je lahko tudi cenejši kot domačin, kateremu torej uspešno konkurira. Vse to pa v sled pomankljivosti naše zakonodaje.

Inozemec, ki je kot trg. potnik nameščen pri podjetju na našem ozemlju, spada brezpogojno pod uredbo o zaposlitvi inozemcev. Za uredbo ni razlike, ali je podjetje, ki ga zaposluje, res domače ali ne; redki bodo pa primeri, da bi pristno domače podjetje zaposlovalo inozemce.

Med temi nameščenci je iz vidika uredbe razlikovati dve kategoriji: one inozemce, ki so ali pri nas rojeni in odgojeni ali pa, ki so v naši državi naseljeni iz časa pred 14. VI. 1922, potem pa one, ki so se zaposlili po tem dnevu. Prva kategorija ima »potrdilo o

neoviranem delu« po starem pravilniku o zaposlitvi inozemcev; če so si inozemci te kategorije na podlagi omenjenega potrdila preskrbeli do 28. II. 1936 »karto zaposlitve« (katero so dobili brezpogojno), ki velja za nedoločen čas, in če se jim ne dokaže, da od leta 1922. naprej v koledarskem letu niso bili neopretrgoma več kot 3 mesece v inozemstvu, se jih predpisi uredbe v bistvu ne tičejo; edina možnost, da izgube pravico poslovanja v naši državi, je revizija vseh dovoljenj zaposlitve za nedoločen čas, ki jo more odrediti minister za soc. politiko in ljudsko zdravje v sporazumu z ministrskim svetom po čl. 28 uredbe. Tudi sme minister po zaslišanju zainteresiranih ministrov po čl. 22 prepovedati poslovanje ali novo zaposlitev inozemcev v posameznih krajih ali strokah, če to zahteva gospodarska kriza ali nezaposlenost domačinov. Do sedaj pa še ni prišlo ne do enega ne do drugega teh ukrepov. Takemu ukrepu bi pa zunanje ministrstvo tudi težko pritrdilo.

Za drugo kategorijo inoz. trg. potnikov pa, torej za one, ki so zaposlili za dovoljenje zaposlitve šele po uredbi iz leta 1935, veljajo tako drakonični predpisi (čl. 4), da se zdi nemogoče, da bi tudi samo eden dosegel to dovoljenje na legalen način. Predpogoj za dovoljenje je, da ima prosilec potrebno strokovno izobrazbo in prakso, da je njegova zaposlitev priporočljiva radi njegove važnosti za domače gospodarstvo in za strokovni napredek domačih delovnih moči, posebno pa, da to dopušča stanje zaposlenosti domačinov. Težko bo menda najti inozemca, ki bi kot trgovski potnik ustrejal vsem tem pogojem.

Sporno vprašanje, v katero katero kategorijo inozemcev se naj uvrsti tihi družabnik, ki v pod-

jetju ne prispeva kapitala, ampak samo svojo delavno moč je rešil minister za trgovino in industrijo z razpisom II. br. 42350/35 v tem smislu, da se mora smatrati kot nameščenec. S tem je odstranjena možnost, da se vtihotaplajo brez dovoljenja v našo državo inozemci pod naslovom tihih družabnikov. Možnosti za pridobitev dovoljenja nameščenja zaupnikov tujega kapitala, naloženega v podjetjih na naših tleh, so pa tako omejene po strogosti predpisov uredbe, da ta primer kot sredstvo, da bi se vtihotapili trg. nameščenci, praktično ne pride v poštev. To velja pa seveda samo, če se predpisi res izvajajo.

S pravno-tehničnega stališča zakonski material, ki naj urejuje pravice in dolžnosti inozemskih trgovskih zastopnikov in potnikov prav gotovo ne ustreza potrebam; ne samo, da posamezne zakonske materije niso v skladu med seboj, tudi posamezne določbe istega zakona so v medsebojnem nasprotju. Manjka vodeča ideja in manjka jasna pojmovna začetnost, ki bi dovoljevala zanesljivo interpretacijo.

Rezultat naše preiskave je bolj negativen kot pozitiven; tudi prikazovanje vrzeli ni vedno brez koristi.

Če bi se izpolnile kritizirane vrzeli v naštetih zakonih, kar bi se opravilo z nekoliko razpisi kompetentnih ministrstev, če bi uporabljalo ministrstvo za soc. politiko in nar. zdravje možnosti, ki mu jih daje njegova lastna uredba o zaposlenju inozemcev, bi pretežno število inozemcev iz poklicev, o katerih govorimo, moralo iz naše države in bi jih prav malo moglo vanjo. Stvar domačinov iz teh poklicnih kategorij pa je, da za dosego tega cilja zastavijo moč svojih organizacij.

Doma in po svetu

Nj. Vis. knez namestnik Pavle se je odpeljal s posebnim vlakom v spremstvu kneginje Olge ter vojvodinje Kentske v Atene na poroko grškega diadoha s princeso Brunšviško in Hanoveransko. Na postaji v Atenah so bili visoki jugoslovanski gostje sprejeti zelo prisrčno, a tudi slovesno.

Ob priliki bivanja Nj. Vis. kneza-namestnika Pavla v Atenah je prišlo do ponovnih manifestacij grško-jugoslovanskega prijateljstva.

V nedeljo je bila v Atenah poroka grškega prestolonaslednika Pavla s princeso Frideriko Luizo Hanoveransko. Poroka je bila zelo svečana in se je udeležilo 40 princev in princeznj iz vseh evropskih vladarskih hiš. Mladoporočencema so bila poklonjena od vseh strani krasna in dragocena darila.

Grof Ciano se je peljal v nedeljo na sestanek zun. ministrov rimskega bloka skozi Ljubljano. Od meje do Ljubljane je spremljal grofa Ciana ban dr. Natlačen. V Budapešti je bil grof nad vse slajno sprejet, prav tako pa tudi avstrijski kancelar dr. Šušnik. Oba sta po svojem prihodu položila vence na grob Neznane vojaka. Danes v ponedeljek se začne posvetovanje, ki bodo veljala predvsem razpravi o političnem položaju v Podonavju.

Vilderjeva »Nova Riječ« je objavila dr. Mačkove čestitke pravoslavim Srbom. Iz njegove čestitke navajamo nekaj najbolj pomembnih mest: Božić smejo slaviti samo tisti, ki sledijo Kristusovim naukom in ki se bore za mir med ljudmi ter za enakopravnost, svobodo in pravico. Skupno življenje Srbov in Hrvatov v državi je dokazalo, da mora skupna borba proti zlu prineesti skupno dobro. Preteklo leto je prineslo to, da se več ne bore med seboj oni, ki žele dobro srbskega in hrvatskega kmeta, ki so proti borbi med Srbi in Hrvati, med katoličanstvom in pravoslavljem. Prepričali smo se, da se nasprotniki kmetskega ljudstva skrivajo dostikrat za nacionalnimi in

verskimi gesli. Toda narodnost brez človekoljubja je golo nasilje. Vsi, ki verujemo v Krista, verujemo v človekoljubje, verujemo v kraljestvo božje na zemlji in v zmago pravice. S temi željami kliče Srbom: Mir Božji! Hristos se rodi!

Za novega kotorskega škofa je imenoval Papež Pij XI. prof. Butorca, ki je bil rojen l. 1888 v Perastu v Boki Kotorski.

Imenovani so bili novi senatorji. Večina njih so že bili senatorji, na novo pa so bili imenovani Lujo Vojnović, posl. Ivan Janković, bivši ban Mihačević, drž. svet. v p. Na novo je bil imenovan tudi dr. Grassl, bivši nemški poslanec.

Železniško ministrstvo izjavlja, da nikakor ne namerava povišati železniških tarif zato, da bi se zvišali njeni dohodki, temveč samo zato, da bi se železniške blagovne tarife prilagodile novim razmeram. Zato se bodo tudi prevoznine na kratkih in daljših razdaljah zmanjšale. Posebno prepričujoča pa ta izjava ni.

Za elektrifikacijo sušaške proge je določenih v novem proračunu 3,4 milijona dinarjev kot anuiteta za posojilo, ki bi se v ta namen najelo. Za elektrifikacijo proge se zlasti zanimajo Italijani, ki bi izvedli elektrifikacijo na račun naših starih terjatev proti Italiji.

Za šefa kabineta predsednika vlade je bil imenovan dr. Jovan Marković.

Ravnatelj okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Banjaluki Jakov Lastrić je umrl v beograjski bolnišnici.

Na 30 milijonov din se ceni škoda, ki jo je napravila lanska toča v 63 okrajih savske banovine.

Mestna policija v Dubrovniku bo z novim proračunskim letom podražljena.

Angleški kralj namerava s kraljico obiskati spomladati tudi Bruselj in Kodanj.

Japonski finančni minister je zahteval še 4 milijarde jen izrednih vojnih kreditov za vojno proti Kitajski. To pomeni ogromno novo finančno obremenitev japonskega prebivalstva in dokazuje, da so se japonski generali silno zaračunali, ko so mislili, da se bo vojna proti Kitajski nehala že v treh mesecih.

Še vedno pa ni jasno, koliko časa bo še trajala vojna in kako velike izdatke bo še imela Japonska.

Francoska vlada je znatno razširila pravice domačinov v Tunisu in Maroku, da s tem obreže uspehi protifrancosko propagando, ki jo je širila neka tuja velesila. Tako sme biti v trgovinskih zbornicah v bodoče največ polovica članov Francozov, v sodstvu se pravice domačinov znatno povečajo in bodo nižji sodniki skoraj samo iz vrst domačinov. Reforme francoske vlade so napravile med domačini zelo dober vtis in vse kaže, da je Francija izdala te reforme še v pravem času.

Član vrhovnega sodišča v Washingtonu Saterland je zaprosil za upokojitev. Bil je eden najbolj odločnih nasprotnikov Rooseveltove gospodarske politike. Sedaj bo imel Roosevelt v vrhovnem sodišču večino.

Angleški in francoski poslanik v Bukarešti sta v najbolj ljubeznivem tonu opozorila romunsko vlado, da so velesile pristale na povečanje Romunije samo pod pogojem, da bo Romunija spoštovala pravice narodnih in verskih manjšin. Angleški poslanik je še posebej dostavil, da se je britanska vlada vedno živo zanimala za usodo manjšin. Kljub vsej svoji zadržanosti moramo tu le pripomniti, da naši manjšini v Avstriji in Italiji tega zanimanja britanske vlade za manjšinska vprašanja nikdar nista občutila.

Ker je italijanska radijska postaja v Bariju začela razvijati v arabskino silno protiangelsko propagando, so se Angleži odločili, da tudi sami začno po radiu v arabskimi propagirati svoje stališče. Na ta način se je vnela ostra radijska bitka med Italijo in Anglijo. Pogajanja med Rimom in Londonom, da bi se omilila ta borba, še niso imela nobenega uspeha. Angleški korespondenti v mohamedanskem deželah poročajo, da označujejo Arabi glasbene točke, ki jih priključujejo Angleži svojim poročilom, za idiotske. Dopsniki zato svetujejo angleški vladi, da se ravna po italijanskem vzgledu in da tudi ona angažira egiptске pevce, kakor radijska postaja Bari. Ti pevci sicer pojejo o ljubezni in pri tem opisujejo zelo nazorno ljubezenske dogodke, toda če si to dovolijo Italijani, naj bi tako postozali tudi Angleži. Drugo vprašanje je seveda, če bi angleško javno mnenje preneslo, da se po angleškem radiu opeva na ta način ljubezen.

Japonci so zavzeli mesto Kufuv v provinci Santung, rojstno mesto Konfucija. Tam je živel princ Kung Teh Cing, ki je direktni potomec Konfucija. Japonci so mu predložili, da bi prevzel cesarsko krono Kitajske. Princ Kung, ki je 20 let star, pa je odgovoril, da še študira in da bi cesarska čast ovirala njegove klasične študije. Sicer pa ni njegova rodbina od časov Konfucija nikdar stremila za posvetnimi častmi.

Nemška vlada je imenovala posebnega državnega komisarja za zatiranje parkljevke in slinavke, ki se še vedno širita.

Aneksijo Etiopije bo nova romunska vlada v kratkem priznala.

Radio Ljubljana

Torek, dne 11. januarja, 11.00: Japonska in Japonci (ga. Marija Tsuneko-Skušek) — 12.00: Reprodukcijski koncert na wurlitskih orglah — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored — 13.20: Radijski orkester — 14.15: Vreme, borza — 18.00: Klavirski koncert (tigrata gđ. Herta Seifert in g. Gojmir Demšar) — 18.40: Svetovni vpliv židovstva (Fr. Tersegla) — 19.00: Čas, vreme, poročila, spored — 19.30: Nac. ura — 19.50: Zabavni zvočni tednik — 20.00: Narodne pesmi (kvartet »Fantje na vasi«) — 20.45: Paul Dukas: Črnašlec, sinf. pesnitev (plošče) — 21.00: Golovin-Leskovic: Odlomki iz opere »Heltea«, izvajajo člani Nar. gled. in sicer: gđ. Maša Slavčeva, gđ. Alda Nolljeva, V. Janko in Gorski — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Radijski orkester.

Sreda, dne 12. januarja, 12.00: Plošče — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored — 13.20: Radijski orkester — 14.15: Vreme, borza — 18.00: Mladinska ura: Januar v naravi (Miroslav Zor) — 18.20: Plošče — 18.40: Razširjenje pokojninskega zavarovanja (Rud. Smeru) — 19.00: Čas, vreme, poročila — 19.35: Prenos sinf. koncerta »Dunaja, Dirigent: Oswald Kabasta. Beethoven: Simfonija v B; Chopin: Klavirski koncert v f-molu — 20.50: Nac. predavanje — 21.10: Nadaljevanje prenosa z Dunaja: Bela Bartok: Koncert za godala, tolkala in Celesto; Čajkovsky: »1812«, slavnostna uvertura — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Radijski orkester.